



**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI**

Delegatura w Lublinie

LLU.410.020.03.2019

**Pani**  
**Alina Broniowska**  
**Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 46**  
**im. Króla Jana III Sobieskiego w Lublinie**  
ul. Biedronki 13  
20-543 Lublin

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/19/075 „Indywidualizacja kształcenia po wprowadzeniu zmian w przepisach oświatowych”

## I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 46 im. Króla Jana III Sobieskiego w Lublinie (dalej: Szkoła lub SP nr 46), ul. Biedronki 13, 20-543 Lublin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Alina Broniowska, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 46 w Lublinie od 1 września 2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Alina Aleksandrowicz — Dyrektor Szkoły od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania. 2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania. 3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 i 2018/2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli <sup>1</sup> .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Marek Dalek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/152/2019 z dnia 1 października 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli tom I str. 3-7)</p>

## II. Ocena ogólna<sup>2</sup> kontrolowanej działalności

<b>OCENA OGÓLNA</b>	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Szkoły w zakresie indywidualizacji kształcenia uczniów.
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>W związku ze zmianami przepisów oświatowych dotyczących indywidualizacji procesu nauczania, które weszły w życie w roku szkolnym 2017/2018, w Szkole wdrożono regulacje i procedury dostosowane do nowych uregulowań oraz informowano o nich rodziców uczniów. Zdiagnozowane potrzeby były podstawą do sporządzenia indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych i zaplanowania form wsparcia uczniów objętych kształceniem specjalnym. Prawidłowo zorganizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia uczniów, indywidualny tok nauki oraz realizację obowiązku szkolnego poza szkołą. Prowadzono rzetelne rozpoznanie potrzeb i możliwości uczniów w oddziałach klasowych w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p> <p>W Szkole prawidłowo dokumentowano i monitorowano realizację zaplanowanych działań w odniesieniu do uczniów objętych indywidualizacją procesu nauczania, a także dokonywano ich ewaluacji. Dyrektor obejmowała nadzorem pedagogicznym realizowane działania. W wyniku wdrożenia nowych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej u części uczniów, objętych tymi formami, rozwinęły się kompetencje emocjonalno-społeczne, wzrosła wiedza i zwiększył się udział w konkursach.</p>

<sup>1</sup> Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. (dalej: *ustawa o NIK*).

<sup>2</sup> Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na opóźnieniu w opracowaniu indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego dla jednego ucznia, nie miała wpływu na ocenę ogólną kontrolowanej działalności.

### **III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej<sup>3</sup> kontrolowanej działalności**

OBSZAR

#### **1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania**

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2017/2018 w Szkole utworzonych było 18 oddziałów, w tym dwa oddziały przedszkolne. Ogólna liczba uczniów wynosiła 340 (w tym 34 w oddziałach przedszkolnych), a nauczycieli — 46. W roku szkolnym 2018/2019 liczba oddziałów wzrosła do 22 (w tym dwa oddziały przedszkolne), w Szkole kształciło się 463 uczniów, w tym 50 w oddziałach przedszkolnych i zatrudnionych było 50 nauczycieli. W Szkole utworzono tylko oddziały ogólnodostępne, a liczebność oddziałów wynosiła od 14 do 25 uczniów.

1.1. Statut Szkoły został dostosowany do wymogów obowiązującej ustawy Prawo oświatowe<sup>4</sup>. Tekst jednolity statutu został uchwalony przez Radę Szkoły w dniu 29 listopada 2017 r. Dokument określał m.in. w dziale „cele i zadania szkoły” organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej; realizację programu wychowawczo-profilaktycznego; organizację zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, organizację indywidualnego nauczania oraz indywidualnego toku nauki. Jeden z działów statutu regulował warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego. W dziale „organizacja pracy szkoły” uregulowano współpracę z instytucjami, wspierającymi zadania szkoły oraz współpracę szkoły z rodzicami. Statut został udostępniony na stronie internetowej Szkoły.

W statucie nie stwierdzono zapisów ograniczających dostępność placówki dla uczniów z niepełnosprawnościami oraz uczniów przewlekle chorych.

W Szkole opracowano „Program wychowawczo-profilaktyczny”, który został terminowo uchwalony przez Radę Rodziców 27 września 2017 r., w porozumieniu z Radą Pedagogiczną. W dokumencie określono zadania wychowawczo-profilaktyczne realizowane w latach 2017-2020, dotyczące czterech dziedzin: sfera fizycznego rozwoju ucznia – edukacja zdrowotna; sfera społecznego rozwoju ucznia – kształtowanie postaw społecznych; sfera rozwoju psychicznego – wartości, normy, wzory zachowania, kultura. Czwarta sfera dotyczyła profilaktyki zachowania ryzykownego w zakresie bezpieczeństwa. Zaplanowano cykl spotkań z psychologiem dla klas I-III, zajęcia dotyczące relacji w grupie, kształtowanie pozytywnych postaw wobec uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

(akta kontroli tom I str. 16-18, 23-40)

Dyrektor Szkoły, na podstawie zarządzenia nr 8/2017/2018 z 22 lutego 2018 r., wprowadziła procedurę organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w SP nr 46 oraz procedurę wydawania zezwoleń na nauczanie domowe uczniów Szkoły. Zainteresowani mogli zapoznać się z procedurami w sekretariacie Szkoły.

Z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że przed rozpoczęciem roku szkolnego 2017/2018, podczas spotkań indywidualnych z rodzicami uczniów objętych

<sup>3</sup> Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

<sup>4</sup> Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, ze zm.).

nauczaniem indywidualnym, informowano o zmianach w przepisach prawa oświatowego, w tym m.in. o konieczności organizowania zajęć tylko w domu rodzinnym (spotkania nie były protokolowane).

(akta kontroli tom I str. 8-18)

1.2. Według danych, przekazanych przez Szkołę w latach szkolnych 2017/2018-2018/2019, do Szkoły uczęszczało 15 uczniów korzystających ze specyficznej organizacji kształcenia, tj. objętych kształceniem specjalnym, korzystających z nauczania indywidualnego, ze zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, indywidualnego toku nauki oraz nauczania domowego. Badaniem objęto dokumentację dziesięciorga uczniów: trojga posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, trojga z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania, dwóch objętych zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, jednego ucznia realizującego indywidualny tok nauki oraz jednego realizującego obowiązek szkolny poza Szkołą. Badaniem objęto także dokumentację uczniów z dwóch wybranych losowo oddziałów klasowych IIIa i VIb.

(akta kontroli tom I str. 19-22)

Badanie dokumentacji wybranej próby trojga uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego wykazało, że Szkoła opracowała dla każdego z nich wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia (WOPFU). Arkusze tych ocen zostały opracowane przez zespół nauczycieli i uwzględniały wymogi określone w § 6 ust. 10 rozporządzenia o kształceniu specjalnym<sup>5</sup>. Na podstawie opracowanych arkuszy WOPFU, Szkoła opracowała i wdrożyła dla każdego z badanych uczniów indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET). Dwa IPET-y zostały opracowane w terminie wyznaczonym w przepisach, jeden - z opóźnieniem 26 dni po wymaganym terminie.

(akta kontroli tom I str. 57-108)

W związku z wnioskami rodziców do poradni psychologiczno-pedagogicznej, dotyczącymi objęcia dwóch uczniów zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, nauczyciele Szkoły sporządzili dwie opinie o funkcjonowaniu uczniów, z uwzględnieniem efektów udzielonej dotychczas przez Szkołę pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W procesie diagnozowania dwóch uczniów (udokumentowanym w protokole zebrania zespołu ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej) brał udział zespół nauczycieli w składzie: wychowawca, pięciu nauczycieli i pedagog szkolny.

(akta kontroli tom I str. 41-49)

W przypadku pozostałych pięciu uczniów objętych badaniem w próbie:

— na podstawie wniosku rodzica, Dyrektor Szkoły decyzją nr SP46.S.413.6.2017 przyznała indywidualny tok nauczania uczennicy klasy V w roku szkolnym 2017/2018; w uzasadnieniu decyzji zapisano, że zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej indywidualny tok nauczania zostanie zorganizowany w takim zakresie, aby uczennica miała możliwość opanowania wiadomości i umiejętności szkolnych, a jednocześnie mogła realizować swoje pasje i plany sportowe w wybranej dyscyplinie sportu, tj. tenisie stołowym;

— na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej nr PPP2.440.12.2018/2019 w sprawie spełniania obowiązku szkolnego poza szkołą,

<sup>5</sup> Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578, ze zm.).

Szkoła w roku szkolnym 2018/2019 objęła uczennicę tzw. „nauczaniem domowym” (program klasy pierwszej); w uzasadnieniu opinii zapisano, że „na podstawie analizy dokumentacji i uzyskanych wyników badań psychologiczno-pedagogicznych można prognozować sukcesy badanej we wszystkich działaniach angażujących funkcjonowanie poznawcze i przewidywać pomyślny przebieg dalszego rozwoju edukacyjnego”;

— na podstawie orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie indywidualnego nauczania<sup>6</sup>, Szkoła objęła nauczaniem indywidualnym trzech uczniów (dwóch w roku szkolnym 2017/2018 i jednego w 2018/2019); w diagnozach opisanych w orzeczeniach określono możliwości rozwojowe i potencjał uczniów oraz sformułowano zalecenia zespołu orzekającego poradni.

(akta kontroli tom I str. 19-22, 50-56)

Zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem diagnozowania potrzeb i uzdolnień uczniów klas IV-VIII w dwóch wybranych do badania oddziałach klasowych IIIa i VIb przeprowadzono dwa testy diagnozujące poziom wiedzy i umiejętności z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego. Specyficzne trudności w nauczaniu były diagnozowane w poradni psychologiczno-pedagogicznej, po wstępnej diagnozie wychowawcy lub nauczyciela języka polskiego i stwierdzeniu konieczności badań. W wyniku diagnozy szczególnie uzdolnionych uczniów nauczyciele przedmiotowi oraz wychowawcy kwalifikowali ich do zajęć przygotowujących do konkursów oraz rozwijających uzdolnienia. Diagnozy były przeprowadzane na podstawie testów diagnozujących poziom wiedzy, opinii poradni oraz obserwacji uczniów przez wychowawców i nauczycieli (udokumentowanych w *Uwagach nauczycieli z bieżącej pracy*).

Diagnoza 18 uczniów wykazała, że w badanym oddziale klasowym IIIa trzech uczniów posiadało opinię poradni o specyficznych trudnościach w uczeniu się. Byli to uczniowie, którym była potrzebna pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Zostali oni objęci pomocą w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w wymiarze jednej godziny tygodniowo, a także bieżącą pomocą podczas zajęć zgodnie z zaleceniami w opinii poradni. Zidentyfikowano w tej klasie 12 uczniów, dla których zorganizowano zajęcia rozwijające uzdolnienia. Były to zajęcia rozwijające zainteresowania przyrodnicze oraz zajęcia z języka angielskiego (brak danych potwierdzających, że zdiagnozowano ich pod kątem innych uzdolnień). Rodzice byli włączeni i informowani o prowadzonej diagnozie oraz udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w trakcie spotkań z wychowawcą. Informacje, dotyczące form pomocy, rodzice otrzymywali od wychowawcy, wyrażając zgodę własnym podpisem. W roku szkolnym 2017/2018 prowadzony był dziennik organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W roku szkolnym 2018/2019 uczniowie tego oddziału mieli założone arkusze dostosowania wymagań do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych. Arkusze zawierały m.in. mocne i słabe strony ucznia.

Szkoła przeprowadziła na początku roku szkolnego 2017/2018 analizę 22 uczniów w badanym oddziale klasowym VIb i stwierdzono, że siedmiu uczniów posiadało opinię poradni, w tym pięciu opinię o specyficznych trudnościach w uczeniu się. Uczniom tym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej z matematyki i języka polskiego w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, a dwóch uczniów zostało objętych pomocą w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w wymiarze jednej godziny tygodniowo. Zdiagnozowano dziewięciu uczniów, dla których zorganizowano zajęcia rozwijające uzdolnienia. O udzielonych formach pomocy

<sup>6</sup> Orzeczenia nr 5/30/2017/2018, nr 5/57/2017/2018 i nr 4/41/2016/2017.

i okresie jej udzielenia rodzice byli informowani i wyrażali zgodę podpisem. W roku szkolnym 2017/2018 prowadzony był dziennik organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W roku szkolnym 2018/2019 uczniowie tego oddziału klasowego mieli założone arkusze dostosowania wymagań do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych.

(akta kontroli tom I str. 109-156)

1.3. Badanie dokumentacji trzech uczniów, objętych kształceniem specjalnym, wykazało, że opracowane IPET-y zawierały wszystkie wymagane treści oraz zachowane zostały procedury przy ich opracowaniu. W programach zawarto formy wsparcia wynikające z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczniowie mieli zaplanowane zajęcia w klasie oraz zajęcia rewalidacji (do dwóch godzin tygodniowo) poza zespołem klasowym. IPET-y zawierały m.in. diagnozę ucznia wynikającą z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, cele edukacyjne i terapeutyczne, zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania, rodzaj i zakres działań nauczycieli oraz specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, formy i metody pracy z uczniem, rodzaj i zakres współpracy nauczycieli z rodzicami, rodzaj i zakres współdziałania z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, realizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej wobec ucznia oraz ewaluację IPET ucznia na podstawie jego osiągnięć.

(akta kontroli tom I str. 57-108)

Dwaj (badani w próbie) uczniowie zostali objęci zindywidualizowaną ścieżką kształcenia w roku szkolnym 2018/2019. Uczniowie posiadali opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej<sup>7</sup>. W związku z wnioskami złożonymi przez Dyrektora Szkoły, organ prowadzący zatwierdził po pięć godzin w wymiarze tygodniowym z przeznaczeniem na realizację zindywidualizowanej ścieżki kształcenia dla każdego ucznia<sup>8</sup>. Przygotowano realizację zajęć z uwzględnieniem zaleceń zawartych w opinii, w tym uwzględniono realizację zajęć przedmiotowych w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia w zakresie opanowania materiału z ośmiu przedmiotów<sup>9</sup>. Ponadto uczniowie zostali objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie bieżących oddziaływań podczas zajęć, zgodnie z zaleceniami wynikającymi z opinii poradni.

(akta kontroli tom I str. 157-163)

Dla wybranych do badania uczniów oddziałów klasowych IIIa i VIb pomoc psychologiczno-pedagogiczną planowano zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami i możliwościami ucznia. Podczas spotkań zespołu do spraw udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej omawiano zalecenia zawarte w opiniach poradni oraz problemy i potrzeby danego ucznia. W wyniku prac zespołu powstało zestawienie form pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, w którym dla każdego ucznia potrzebującego wsparcia określono formy pomocy, tj. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia dodatkowego czytania, zajęcia rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne. Dla uczniów oddziału VIb zaplanowano pomoc psychologiczno-pedagogiczną w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z matematyki, konsultacji z nauczycielem języka polskiego oraz bieżącej pomocy. W zestawieniu określono m.in. wymiar godzin wsparcia, termin zajęć oraz nauczyciela prowadzącego zajęcia.

<sup>7</sup> Opinia PPP2.440.1.2018/2019 z 22 sierpnia 2018 r. i opinia PPP2.440.1.2018/2019 z 31 sierpnia 2018 r.

<sup>8</sup> Pismo nr OW-OP-V.4424.83.11.2018 z 20.09.2018 r. podpisane przez Dyrektora Wydziału Oświaty i Wychowania (z upoważnienia Prezydenta Miasta Lublin).

<sup>9</sup> Przedmioty wskazane w opiniach poradni: język polski, język angielski, historia, matematyka, biologia, fizyka, chemia, geografia.

(akta kontroli tom I str. 164-182)

Dyrektor zaplanowała i zatrudniła nauczycieli do realizacji zaplanowanych form wsparcia. Godziny rewalidacji z uczennicą posiadającą orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim) przydzieliła nauczycielowi, który ukończył kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki. W roku szkolnym 2018/2019 został zatrudniony pedagog do prowadzenia rewalidacji z uczniem (posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na autyzm). Zajęcia logopedyczne prowadziły nauczycielki, które ukończyły studia podyplomowe z zakresu logopedii.

(akta kontroli tom I str.183-201)

W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 w Szkole zaplanowano i wprowadzono dwie nowe formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W roku szkolnym 2017/2018 w zajęciach rozwijających umiejętność uczenia się uczestniczyli wszyscy uczniowie klas IV-VII, w roku następnym wszyscy uczniowie klas IV-VIII. Zajęcia tego typu były realizowane podczas zajęć wychowawczych i zastępstw przez pedagoga szkolnego i wychowawców. Tematami były m.in. jak się uczyć; dlaczego warto się uczyć; organizacja własnego warsztatu pracy; jak się uczyć, żeby się nauczyć. Z analizy tej formy wsparcia wynika, że poszczególne klasy miały od jednej do trzech godzin takich zajęć w semestrze. Według wyjaśnienia pedagoga szkolnego taka forma prowadzenia zajęć wynikała z rozmów z rodzicami, którzy proponowali, by zajęcia dotyczące metod i technik uczenia się prowadzone były podczas godzin wychowawczych, a nie na zajęciach pozalekcyjnych. Rodzice wskazywali, że w godzinach popołudniowych po obowiązkowych zajęciach edukacyjnych większość dzieci uczęszcza na dodatkowe zajęcia poza szkołą. Drugą formą pomocy były zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, skierowane do uczniów mających wskazania do uczestnictwa w tego typu zajęciach w opinii poradni, mających problemy emocjonalne oraz uczniów charakteryzujących się nadpobudliwością. W celu dokumentowania zajęć prowadzono oddzielny dziennik, w którym opisano cele ogólne i szczegółowe, terminy zajęć, liczbę godzin, obecnych i nieobecnych na zajęciach, tematy zajęć potwierdzone podpisem prowadzącego. Zajęcia prowadziła pedagog szkolna, która ukończyła studia podyplomowe w zakresie socjoterapii i profilaktyki społecznej dzieci i młodzieży. Z prowadzonego dziennika zajęć wynika, że w roku szkolnym 2018/2019 z tej formy pomocy korzystało czterech uczniów.

W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 zajęcia logopedyczne dla uczniów oddziałów klasowych I-VIII prowadzone były przez logopedę poradni w jej siedzibie. W roku szkolnym 2016/2017, tj. przed zmianą przepisów oświatowych, zajęcia logopedyczne były również organizowane w ten sam sposób, tj. prowadzone przez logopedę poradni. W latach szkolnych od 2016/2017 do 2018/2019 według informacji przekazanych przez Szkołę, w terapii logopedycznej w poradni uczestniczyli odpowiednio: 9, 12 i 10 uczniów Szkoły.

(akta kontroli tom I str. 296-309, 376-412)

**1.4.** W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 zaplanowano i realizowano współpracę z rodzicami uczniów w obszarze indywidualizacji kształcenia. W każdym roku odbywały się spotkania, podczas których rodzice byli informowani przez nauczycieli o potrzebie objęcia uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną, na którą wyrażali zgodę własnym podpisem. Po pierwszym półroczu i przed zakończeniem roku szkolnego rodzice otrzymywali informacje od specjalistów prowadzących zajęcia, o efektach tych zajęć. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana była we współpracy Szkoły z poradnią. Uczniowie kierowani byli do

poradni w celu diagnozy. Szkoła na wniosek poradni wystawiała opinie o uczniach. W roku szkolnym 2017/2018 pedagog z poradni prowadził terapię pedagogiczną dla uczniów na terenie Szkoły. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 psychologowie z Poradni Wczesnej Diagnozy i Rehabilitacji w Lublinie przeprowadzili zajęcia dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym. IPET dla uczniów konstruowany był z udziałem rodziców i we współpracy z rodzicami odbywała się ewaluacja programu.

(akta kontroli tom I str. 302-309, 312-320)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dla orzeczenia nr 283/2018/2019, wydanego przez Zespół Poradni nr 3 w Lublinie (19 marca 2019 r.), które wpłynęło do Szkoły 25 marca 2019 r., IPET opracowano w dniu 20 maja 2019 r., podczas gdy zgodnie z § 6 ust. 5 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, IPET opracowuje się w terminie 30 dni od dnia złożenia w szkole podstawowej orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Termin sporządzenia IPET dla ucznia nie powinien przekroczyć daty 24 kwietnia 2019 r. Opóźnienie w opracowaniu dokumentu przez Szkołę wyniosło 26 dni.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w dniu 8 kwietnia 2019 r. w Szkole rozpoczął się, trwający do 6 maja 2019 r., strajk nauczycieli, podczas którego nie podejmowali oni czynności służbowych. Ponieważ do strajku przystąpili wszyscy nauczyciele, nastąpiło opóźnienie w tworzeniu dokumentacji. IPET dla ucznia został skonstruowany przez zespół nauczycieli po zakończeniu strajku.

(akta kontroli tom I str. 88-108, 369)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zakresie wdrożenia zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania, które weszły w życie z dniem 1 września 2017 r. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca opóźnienia o 26 dni opracowania dla jednego ucznia IPET, nie miała wpływu na działania Szkoły w tym obszarze.

OBSZAR

## **2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania**

Opis stanu  
faktycznego

**2.1.** Nauczyciele i wychowawcy, udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzili dokumentację tych zajęć. Zaplanowane działania dokumentowano m.in. w: dzienniku organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dzienniku zajęć terapii pedagogicznej, dzienniku zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, arkuszach dostosowania wymagań do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w dzienniku lekcyjnym prowadzonym w wersji elektronicznej Librus, w protokołach zebrań zespołu do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz w protokole egzaminu klasyfikacyjnego uczennicy realizującej nauczanie domowe.

(akta kontroli tom I str. 109-124, 137-152, 218, 276, 297-299, 322-341)

W Szkole na bieżąco prowadzono dokumentację realizacji zaplanowanych działań w ramach indywidualizacji kształcenia i wsparcia uczniów. Pozwalała ona na monitorowanie przez nauczycieli postępów rozwoju i efektów nauczania. Po pierwszym półroczu i przed końcem roku szkolnego rodzicom przekazywano pisemne informacje o efektach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Prowadzone były opisowe karty oceny wiadomości i umiejętności uczniów z zaleceniami do dalszej pracy.

(akta kontroli tom I str. 229-249, 297-299, 302-319)



Nauczyciele i specjaliści monitorowali i analizowali postępy rozwoju uczniów oraz uzyskane efekty kształcenia. Raz w miesiącu przeprowadzano sprawdzian kontrolny, w wyniku którego sporządzana była indywidualna karta opisująca danego ucznia (numer zadania, sprawdzana czynność, maksymalna liczba punktów za poszczególne zadanie i liczba punktów zdobytych przez ucznia). Po pierwszym półroczu nauczyciele sporządzali kartę oceny wiadomości i umiejętności ucznia z zaleceniami do dalszej jego pracy. Po pierwszym półroczu i przed zakończeniem roku szkolnego nauczyciele sporządzali informacje o efektach udzielonej uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej i przekazywali te informacje rodzicom. Nauczyciele prowadzili diagnozę wstępną i końcową z analizą efektów kształcenia. W Szkole odbywały się spotkania zespołów do spraw pomocy psychologiczno-pedagogicznej, podczas których monitorowano i analizowano postępy rozwoju uczniów i efekty ich kształcenia.

(akta kontroli tom I str. 270-272, 278-295, 297-299, 302-309, 311-319, 321)

W wyniku porównania liczby planowanych i zrealizowanych godzin z czterech wybranych przedmiotów nauczania (język polski, matematyka, język angielski oraz informatyka) dwóch uczniów wybranych do próby, uczących się w roku szkolnym 2018/2019 w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, stwierdzono, że realizacja zaplanowanych ww. przedmiotów odbyła się na poziomie od 86% (z matematyki i informatyki) do 94% (z języka polskiego).

(akta kontroli tom I str. 411-412)

**2.2.** Zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej dokonywał oceny poziomu funkcjonowania uczniów oraz analizy opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych. Dwukrotnie w ciągu roku szkolnego (po pierwszym półroczu i pod koniec drugiego półrocza) nauczyciele i wychowawcy przeprowadzali analizę efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, którym udzielana była taka pomoc. Na podstawie informacji udzielonych przez nauczycieli przedmiotów analiza zawierała opis funkcjonowania ucznia oraz wnioski do pracy w drugim półroczu. Analizowano możliwość integracji uczniów realizujących nauczanie indywidualne, w wyniku czego uczniowie ci byli integrowani z zespołem klasowym poprzez wspólne wyjścia na wycieczki, do kina czy teatru. Nauczyciele współpracowali z rodzicami uczniów otrzymujących wsparcie. Rodzice byli włączani i informowani o prowadzonej diagnozie oraz udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej na spotkaniach z wychowawcą. W trakcie tych spotkań wychowawca omawiał efekty udzielonej pomocy, jednocześnie wskazywał rodzicom zalecenia do pracy z uczniem.

(akta kontroli tom I str. 109-152)

Wnioski z monitorowania i ewaluacji nauczyciele wykorzystywali w dalszej pracy z uczniami potrzebującymi pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Były to wnioski, dotyczące m.in. pracy nad większą koncentracją uwagi ucznia oraz zwiększeniem motywacji do nauki, systematycznej pracy nad rozwijaniem umiejętności rachunkowych ucznia, zachęcania ucznia do dbałości o estetykę pisma i utrwalania zasad ortograficznych, pracy nad samodzielnością. IPET-y opracowane dla trzech uczniów, realizujących w roku szkolnym 2018/2019 kształcenie specjalne, nie uległy zmianie (w tym liczba godzin rewalidacji poza zespołem klasowym).

(akta kontroli tom I str. 118-120, 133-135, 342-356)

**2.3.** Dyrektor podejmowała działania związane z wdrożeniem nowych przepisów oświatowych, organizując m.in. pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla uczniów. Dyrektor wystąpiła m.in. do organu prowadzącego z wnioskami o przydzielenie

dodatkowych godzin na realizację zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej, tj. zorganizowanie zajęć w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia dla uczniów potrzebujących wsparcia w tym zakresie i otrzymała zgodę Dyrektora Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublina.

(akta kontroli tom I str. 202-207)

Dyrektor analizowała wyniki monitorowania i ewaluacji wewnętrznej szkoły w zakresie indywidualizacji procesu nauczania. Ze sprawozdania z nadzoru pedagogicznego, prowadzonego w roku szkolnym 2017/2018, wynika, że monitorowano działalność Szkoły, m.in. w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Z treści dokumentu wynikało m.in., że wszyscy nauczyciele dostosowali wymagania do potrzeb uczniów zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, a także, że dokumentacja pedagoga i wychowawcy w zakresie udzielanej pomocy była prowadzona w zakresie minimalnym (podano, że zdarzały się przypadki braku podpisu rodzica przy podsumowaniu efektów rocznej pracy ucznia). Współpraca pedagoga z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w zakresie udzielania pomocy układała się poprawnie, opierając się głównie na konsultacjach dotyczących rozumienia niektórych zapisów wystawionych opinii. Dyrektor, w obszarze działań, związanych z organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej, analizowała dokumenty dotyczące dostosowania sprawdzianów dla uczniów względem zaleceń opinii poradni. We wnioskach Dyrektor zarekomendowała powtórnie przeanalizowanie zaleceń poradni i dostosowanie do nich realizacji procesu dydaktycznego. Dyrektor prowadziła również kontrolę dokumentacji w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Uczestniczyła w zebraniach zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Z protokołów zebrań wynikało, że Dyrektor przekazała nauczycielom swoje spostrzeżenia po analizie sprawdzianów uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną, a nauczyciele przeprowadzili analizę efektów działań pomocy psychologiczno-pedagogicznej w roku szkolnym 2018/2019. Dyrektor nadzorowała poprawność prowadzenia dokumentacji oraz prowadziła nadzór nad dostosowaniem wymagań edukacyjnych, metod i organizacji nauki do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

(akta kontroli tom I str. 208-295)

Dyrektor wspomagała nauczycieli Szkoły w zakresie wdrażania zmian dotyczących indywidualizacji kształcenia uczniów. W roku szkolnym 2017/2018 przeprowadzono cztery szkolenia, w tym jedno dotyczące indywidualizacji nauczania w świetle nowych przepisów prawa oświatowego. W trakcie posiedzenia rady pedagogicznej w dniu 30 sierpnia 2017 r. Dyrektor przedstawiła zmiany w prawie oświatowym, w tym zmiany w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Trzy nauczycielki ukończyły studia podyplomowe: jedna w zakresie rewalidacji i edukacji osób ze spektrum autyzmu, w tym z zespołem Aspergera oraz innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, a dwie w zakresie edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną. Jedna z tych nauczycielek uzyskała uprawnienia terapeuty integracji sensorycznej po ukończeniu dwustopniowego szkolenia i zdaniu egzaminu.

(akta kontroli tom I str. 220-228)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zakresie monitorowania wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.

### 3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania

**3.1.** Badanie realizacji zindywidualizowanej ścieżki kształcenia wybranych do próby dwóch uczniów klasy VII, wykazało, że jeden z nich realizował kształcenie w tej formie w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019, drugi w roku szkolnym 2018/2019. Zgodnie z opiniami poradni uczniowie powinni realizować kształcenie z ośmiu przedmiotów objętych ramowym planem nauczania indywidualnie. Ze względu na fakt otrzymania z organu prowadzącego zgody na pięć godzin tygodniowo na kształcenie zindywidualizowane (o które wnioskowano), Szkoła zaplanowała i zrealizowała dla jednego ucznia indywidualne nauczanie w obu latach szkolnych z języka hiszpańskiego i geografii, z pięciu przedmiotów<sup>10</sup> częściowo indywidualnie, a częściowo z oddziałem klasowym, natomiast z fizyki – z oddziałem klasowym. Drugi uczeń zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia realizował w roku szkolnym 2018/2019. Opinia poradni wskazywała na indywidualne kształcenie z ośmiu przedmiotów. Szkoła uzyskała zgodę organu prowadzącego na pięć godzin tygodniowo wsparcia dla ucznia na kształcenie według zindywidualizowanej ścieżki. Na tej podstawie zaplanowano i zrealizowano indywidualne wsparcie dla ucznia z pięciu przedmiotów<sup>11</sup>, z dwóch przedmiotów<sup>12</sup> częściowo z oddziałem klasowym, a częściowo indywidualnie, a z fizyki tylko z oddziałem klasowym. Zgodnie z opinią poradni uczeń miał zaplanowaną jedną godzinę zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne. Wsparcie w tej formie zostało zrealizowane.

Zaplanowane i zrealizowane wsparcie dla obu uczniów wynikało z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, a jednocześnie z ich potrzeb i zgody organu prowadzącego na dodatkowe, przydzielone Szkole, pięć godzin dla każdego ucznia.

(akta kontroli tom I str. 158-163, 365-368)

W przypadku trzech badanych uczniów, zrealizowano działania przewidziane w IPET. Zaplanowane dwie godziny tygodniowo z zajęć rewalidacyjnych dla pierwszego z nich zostały zrealizowane. Innych form wsparcia w WOPFU i IPET nie przewidziano. Drugi z nich miał zaplanowane w WOPFU i IPET po dwie godziny tygodniowo zajęć rewalidacyjnych i z oligofrenopedagogiem oraz po jednej godzinie zajęć z integracji sensorycznej oraz zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne. Zaplanowane zajęcia rewalidacyjne i z oligofrenopedagogiem zostały zrealizowane w Szkole, natomiast pozostałe dwa rodzaje wsparcia (integracja sensoryczna i zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne) nie zostały zrealizowane w Szkole z uwagi na decyzję rodziców, którzy zajęcia zaplanowane realizowali poza Szkołą. Trzeci uczeń miał zaplanowane w IPET jedną godzinę zajęć rewalidacyjnych, pół godziny zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, godzinę zajęć logopedyczną oraz godzinę terapii integracji sensorycznej. Zaplanowane zajęcia wsparcia dla ucznia zostały zrealizowane w Szkole.

Według dokumentacji analizy efektywności wsparcia w przypadku jednego z trzech uczniów zespół nauczycieli podjął (we wrześniu 2019 r.) decyzję o kontynuowaniu zaleceń i działań wynikających z IPET bez zmian, drugiego – podjęto (po I semestrze 2018/2019) wspólnie z rodzicem decyzję o powtórzeniu przez ucznia klasy zerowej. W przypadku trzeciego ucznia stwierdzono poprawę funkcjonowania w obszarze chęci do pracy nad zadaniami dostosowanymi

<sup>10</sup> Język polski, matematyka, język angielski, biologia, chemia.

<sup>11</sup> Z matematyki, języka angielskiego, chemii, geografii, języka hiszpańskiego.

<sup>12</sup> Z języka polskiego i biologii.

do możliwości, ustalono konieczność kontynuacji działań w zakresie czytania ze zrozumieniem, pisania rozwiniętych wypowiedzi, wykorzystywania wiedzy w praktyce. Zalecono kontynuowanie na zajęciach działań, mających na celu pokonywanie trudności w zakresie pisania i przyswajania zasad ortograficznych oraz budowania poprawnych zdań.

(akta kontroli tom I str. 373-404)

**3.2.** Badanie ocen trzech uczniów objętych kształceniem specjalnym (dwóch z klasy VII i jednego z oddziału przedszkolnego) wykazało, że jeden z uczniów klasy VII z wybranych do analizy czterech przedmiotów<sup>13</sup> nie pogorszył ocen z tych przedmiotów po wprowadzeniu zmian w prawie oświatowym od 1 września 2017 r., drugi z uczniów tej klasy poprawił ocenę z informatyki z oceny dobrej, uzyskanej w roku szkolnym 2016/2017, na ocenę bardzo dobrą w kolejnych dwóch latach szkolnych. Z pozostałych trzech badanych przedmiotów uczeń otrzymał oceny dobre i w okresie trzech lat szkolnych 2016/2017–2018/2019 nie uległy one pogorszeniu. Trzeci uczeń uczęszczał do oddziału przedszkolnego (brak ocen z przedmiotów).

Badanie wyników klasyfikacji dwóch uczniów klasy VII, objętych zindywidualizowaną ścieżką kształcenia i wybranych do próby, wykazało, że jeden z nich poprawił ocenę z informatyki z dobrej (uzyskanej przed wprowadzeniem zmiany w przepisach oświatowych) na bardzo dobrą w kolejnych dwóch latach szkolnych. Jednak w roku szkolnym 2018/2019 oceny z matematyki i języka angielskiego uległy obniżeniu o jeden stopień (z języka angielskiego z dobrej na dostateczną, z matematyki z dostatecznej na dopuszczającą). Drugi z uczniów tej klasy w roku szkolnym 2016/2017 uzyskał z języka polskiego i informatyki ocenę dostateczną, a z matematyki i języka angielskiego ocenę dopuszczającą. W następnym roku szkolnym obniżył poziom edukacji, uzyskując z matematyki ocenę niedostateczną. Pedagog szkolny wyjaśniła, że przyczyną niepowodzeń tego ucznia była bardzo wysoka absencja oraz niechęć do podejmowania jakiegokolwiek wysiłku intelektualnego, pomimo że uczeń był pod opieką psychologa i psychiatry. Miał zapewnione zajęcia socjoterapeutyczne, na które nie uczęszczał. Uczeń otrzymał skierowanie do zamkniętego ośrodka socjoterapeutycznego. Rodzice nie skorzystali ze skierowania i odmówili umieszczenia go w ośrodku.

(akta kontroli tom I str. 360)

Pozytywne efekty kształcenia osiągnęły uczennice realizujące nauczanie domowe i indywidualny tok nauki. Nauczanie domowe realizowała jedna uczennica klasy pierwszej w roku szkolnym 2018/2019. Potrzeba taka zawarta była w opinii w sprawie spełnienia obowiązku szkolnego poza szkołą wydanej przez poradnię. Z protokołu egzaminu klasyfikacyjnego wynikało, że na zakończenie nauki w klasie pierwszej uczennica przystąpiła do egzaminu, uzyskując z edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej, plastycznej, muzycznej i języka angielskiego oceny „powyżej wymagań”<sup>14</sup>.

Z wnioskiem o zezwolenie na indywidualny tok nauki w roku szkolnym 2017/2018 dla uczennicy klasy piątej zwrócił się rodzic. Uzasadnił to potrzebą zwiększenia liczby treningów tenisa stołowego, z uwagi na osiągnięte dotychczas wyniki sportowe. Dyrektor Szkoły przyznała uczennicy indywidualny tok nauczania. Dla uczennicy nie opracowano indywidualnego programu nauczania, realizowała program obowiązujący w Szkole. Z obowiązkowych zajęć edukacyjnych osiągnęła dwie oceny celujące, pięć ocen bardzo dobrych i trzy dobre. Szczególnym osiągnięciem

<sup>13</sup> Przedmioty: język polski, matematyka, język angielski, informatyka.

<sup>14</sup> Oceny w takiej formie zawierał protokół egzaminu klasyfikacyjnego.

sportowym było zdobycie przez uczennicę mistrzostwa Polski w grze podwójnej tenisa stołowego w swojej kategorii wiekowej.

(akta kontroli tom I str. 55-56, 335-340, 361-364)

**3.3.** Wprowadzone zmiany wynikające z indywidualizacji nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami nie pogorszyły funkcjonowania placówki. Uczniowie z niepełnosprawnościami, kłopotami zdrowotnymi w funkcjonowaniu w grupie, którzy dotychczas korzystali z nauczania indywidualnego, byli na bieżąco integrowani z zespołem klasowym poprzez wspólne wyjścia na wycieczki czy do kina. Rodzice tych uczniów uczestniczyli w zebraniach i byli informowani przez nauczycieli o pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz o efektach tej pomocy.

Plan lekcji był tak opracowany, że uczniowie realizujący część zajęć poza klasą mieli zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki zajęć edukacyjnych.

W roku szkolnym 2018/2019 opracowano raport z ewaluacji w zakresie „uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej”. Celem tego opracowania była ocena stopnia podejmowanych przez szkołę działań, mających na celu monitorowanie i analizę osiągnięć każdego ucznia oraz wykorzystania wniosków z analizy. Dokument zawierał wnioski do dalszej pracy: należy kontynuować podejmowane do tej pory działania mające na celu monitorowanie i analizę osiągnięć każdego ucznia oraz wykorzystanie wniosków z przeprowadzonej analizy; w szerszym zakresie informować rodziców o prowadzonych diagnozach i ich wynikach; umożliwić uczniom wypowiedzenie się na temat stopnia trudności zadań i więcej czasu poświęcać na tłumaczenie trudnych zagadnień.

W wyniku zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne z czterema uczniami, u trzech z nich udało się poprawić umiejętności radzenia sobie z zachowaniami impulsywnymi lub agresywnymi oraz zmotywować do współpracy. Z oceny efektów udzielonej pomocy przeprowadzonej przez pedagoga szkolnego wynika, m.in. że uczniowie ci radzili sobie z emocjami i funkcjonowali w grupie; byli aktywni podczas zajęć i stosowali się do ustalonych zasad; wykonywali polecenia i opowiadali o swoich zainteresowaniach. W przypadku czwartego ucznia nie udało się poprawić umiejętności radzenia sobie z zachowaniami impulsywnymi. Uczeń odmawiał współpracy lub wykonywał zadania niechętnie, dyskutował o celowości zajęć i uczestnictwie w nich. Pomimo zmian w przebiegu zajęć i ich tematyki, a także prób dostosowania zajęć do zainteresowań ucznia, chłopiec był obojętny, łamał ustalone reguły.

Diagnozy zajęć rozwijających umiejętności uczenia się wskazały przyrost wiedzy edukacyjnej. Zajęcia te miały pozytywny wpływ na udział uczniów w konkursach. Indywidualny tok nauki uczennicy pozwolił jej na osiągnięcie sukcesów sportowych w postaci mistrzostwa Polski w tenisie stołowym w swojej kategorii wiekowej, osiągając bardzo dobre wyniki z obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

(akta kontroli tom I str. 208-217, 259-269, 284-295, 297-299, 302-309, 362-364, 371-372, 387-404, 407-410)

Według ankietowanych 42 nauczycieli 39 (93%) uczyło w klasach, gdzie był przynajmniej jeden uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych. 10 (24%) oceniło dobrze akcję informacyjną prowadzoną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji i kuratoria oświaty na temat zmian w przepisach oświatowych (16, tj. 38% — słabo lub źle). Jednoznacznie pozytywnie oceniło zmiany w przepisach oświatowych w zakresie indywidualizacji kształcenia w ostatnich dwóch latach szkolnych (od września 2017 r.) tylko pięciu nauczycieli

(12%), 18 (43%) oceniło pozytywnie w niektórych obszarach, negatywne w innych, a dziewięciu (21%) neutralnie.

Spośród ankietowanych 86 rodziców 18 (21%) było rodzicami uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a 30 (35%) wskazało, że w klasie dziecka był przynajmniej jeden uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych. 27 rodziców (31%) dobrze i bardzo dobrze oceniło sposób prowadzenia w szkole akcji informacyjnej na temat zmian w przepisach oświatowych (21, tj. 24% — słabo lub źle). Większość oceniła pozytywnie: rozpoznawanie w szkole indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów (41, tj. 48%, dobrze i bardzo dobrze; 10, tj. 12% — słabo), dostosowanie wymagań edukacyjnych oraz stosowanych metod pracy z uczniem do jego indywidualnych potrzeb i możliwości w szkole (33, tj. 38%, dobrze i bardzo dobrze; 11, tj. 13% — słabo), wspomaganie indywidualnego rozwoju dziecka (42, tj. 49%, dobrze i bardzo dobrze; 11, tj. 13% — słabo), wspieranie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych (36, tj. 42%, dobrze i bardzo dobrze; 11, tj. 13% — źle lub słabo). 36% (31) rodziców nie dostrzegło zmiany w zakresie indywidualizacji kształcenia od września 2017 r. (12%, tj. 10, dostrzegło, pozostali nie mieli zdania). Na zdecydowane lub niewielkie polepszenie sytuacji w wyniku tej zmiany wskazało 40 (47%) ankietowanych (zdecydowane lub niewielkie pogorszenie — tylko czterech, 5%).

(akta kontroli tom II str. 2-341)

Dyrektor Szkoły oraz trzy nauczycielki w zakresie posiadanych specjalizacji<sup>15</sup>, podały, że po wprowadzeniu nowych zasad indywidualizacji kształcenia uczniów m.in. wzrosła motywacja uczniów do aktywnego uczestniczenia w zajęciach, wzrósł poziom zainteresowania i świadomości zawodowej oraz wpłynęły one pozytywnie na funkcjonowanie uczniów. Nowe zasady ułatwiły funkcjonowanie uczniów w zespołach klasowych, pozwoliły rodzicom na włączenie się w planowanie działań, których celem jest lepsze funkcjonowanie dziecka w społeczności. Odnosnie do czynników utrudniających realizację zadań, nauczycielki wymieniły m.in. znaczną liczebność klas i brak psychologa w Szkole. Zagrożeniem, według nich, była rosnąca liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami oraz duża ilość dokumentacji do prowadzenia. Szansę upatrywały w pracy z uczniami w mniejszych grupach oraz otrzymanie wsparcia nauczycieli wspomagających. Pozytywnym aspektem związanym z realizacją indywidualizacji nauczania było wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z utrudnionym dostępem do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości edukacji, a także zapobieganie pogłębianiu się i niwelowanie deficytów zdiagnozowanych u uczniów.

(akta kontroli tom I str. 357-359, 370)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie efekty zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania w skontrolowanej jednostce.

## IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

<sup>15</sup> Nauczycielka doradztwa zawodowego, nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej oligofrenopedagog, pedagog szkolny.

1. Przestrzeganie terminów wymaganych przy opracowywaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych dla uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

## V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 9 stycznia 2020 r.

Kontroler  
Marek Dałek  
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor  
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli  
w Lublinie  
Edward Lis

..... (-).....  
Podpis

..... (-).....  
Podpis